

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра соціальної педагогіки

Силабус освітнього компонента

СУПЕРВІЗІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Назва курсу	Супервізія в професійній діяльності
Веб-сайт для курсу	http://do.luguniv.edu.ua/
Мета й завдання курсу	<p><i>Мета курсу:</i> дати студентам систему теоретичних знань в галузі сучасного стану супервізії в професійній діяльності.</p> <p><i>Завдання курсу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • сформувані цілісне уявлення про супервізії в професійній діяльності, етичних і юридичних принципах, моделях супервізії і супервізорських відносин, видах і особливості організації процесу супервізії, ролях і особистості супервізора; • вивчити специфіку супервізорського процесу в професійній діяльності; • - сформувані навик використання технологій організації процесу супервізії в професійній діяльності.
Тривалість курсу	<p>6 кредити, 180 годин</p> <p>Лекції – 24 год. (денна форма навчання), 12 год. (заочна форма навчання)</p> <p>Практичні заняття – 24 год. (денна форма навчання), 12 год. (заочна форма навчання)</p> <p>Самостійна робота – 132 год. (денна форма навчання), 156 год. (заочна форма навчання)</p>
Результати навчання	<p>Вивчення курсу сприяє:</p> <p><i>Формуванню інтегральної компетентності:</i> здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог</p> <p><i>Набуттю загальних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до адаптації та дії в новій ситуації; - здатність працювати в команді <p><i>Набуттю спеціальних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства. - Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві, оцінки процесу і результату професійної діяльності, меж власної професійної компетентності і підвищення професійної кваліфікації. - Здатність до професійної рефлексії. - Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень. - Здатність виявляти професійну ідентичність, дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими і професійними цінностями. - Здатність до ефективного менеджменту організації у сферах соціальної роботи, соціально-педагогічної і психологічної діяльності.

	<p>Вивчення курсу повинно забезпечити досягнення здобувачами таких <i>програмних результатів навчання</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних і психологічних послуг та управлінських рішень; - автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях; - організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу; - самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок; - виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання; - аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології; - самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості; - демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою професійним етичним принципам і стандартам. <p><i>Soft skills</i> уміння вирішувати складні проблеми; працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень, особисті якості (напр. терпіння, дружелюбність), індивідуальні здатності (напр. критичність, адаптивність, уміння слухати і прислухатися, здатність захоплюватися і самостійно вчитися, критичне мислення і креативність) і соціальні компетентності (стосунки з іншими людьми: здатність працювати в команді, емпатія, здатність комунікувати).</p>
<p>Теми</p>	<p>Тема 1. Супервізія: загальні поняття. Історія супервізії. Загальне поняття про супервізію. Положення про супервізію. Історія супервізії: український та зарубіжний досвід. Основні поняття, цілі, функції, задачі, складові (фокуси) супервізорської системи та системи взаємодії. Обов'язки та функції супервізора. Значення супервізії у підготовці практичних психологів. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Завдання супервізії.</p> <p>Тема 2. Супервізія в професійній діяльності: основні підходи та принципи. Сутність поняття „супервізія”. Погляди на визначення та аналіз сторін, мета, завдання супервізії. Основні функції супервізії. Типи супервізії. Базові цінності супервізії. Супервізія в структурному контексті організації та суспільства. Орієнтованість на людину змісту та процесу. Супервізори та супервізовані. Регулярна супервізія. Етичні і юридичні принципи супервізії. Компетентність. Інформована згода. Захист прав клієнта і молодого фахівця. Конфіденційність. Відповідальність. Базові</p>

етичні принципи супервізії П. Хоукінса та Р. Шохет. Значення супервізії у підготовці соціальних працівників. Ефективність соціальної роботи в Україні. Багатоаспектність соціальної роботи. Менеджмент соціальної роботи. Супервізорство в соціальній роботі як принцип, функція і метод. Адміністративний та освітній методи супервізії. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Важливі завдання супервізора. Основні функції супервізора. Різновиди супервізії з огляду на особливості взаємодії супервізора і супервізованого. Супервізія внутрішня, зовнішня, взаємна (інтравізія). Зміст супервізії. Фокуси (проблеми) супервізії.

Тема 3. Групова супервізія: теорія та практика. Особливості групової супервізії. Поняття групової супервізії. Фази роботи групової супервізії. Завдання супервізора групи. Переваги та недоліки групової супервізії. Колегіальна супервізія або інтервізія як різновид групової супервізії. Специфіка колегіальної супервізії (інтервізії). Функції, зміст, склад та частота сесій групи, їх структура. Подібності та відмінності інтервізії і супервізії. Обернена супервізія. Заміщена супервізія. Балінтовська група та групова супервізія. Основні елементи групової супервізії. Деякі варіанти структури групової супервізії.

Тема 4. Початок роботи супервізора: контракти та межі. Ключові елементи контракту. Укладання контракту. Основні різновиди супервізії, що використовуються в соціальних службах: наставницька супервізія (tutorial supervision), навчальна/тренінгова супервізія (training supervision), менеджерська супервізія (managerial supervision), консультаційна супервізія (consultancy supervision). Відповідальність. Тривалість, частота та інші практичні аспекти супервізії. Початок бесіди. Гнучкість у супервізії. “Синдром ручки дверей”. Конфіденційність. Підготовка, визначення порядку денного, методи та навички, ведення записів. Забезпечення оцінки та перегляду, питання меж. Супервізія як динамічний процес. Неубезпеченість супервізора і молодого фахівця соціальної роботи.

Тема 5. Супервізорські відносини. Значення супервізорських відносин та відповідальності у профе-сійній діяльності молодого бакалавра соціальної роботи. Чинники супервізорських відносин. Психодинамічна теорія. Гуманістична теорія. Теорія систем. Структурна теорія. Супервізійний альянс. Відповідальність супервізора за фахівця-початківця соціальної служби. Базові принципи, навички та риси супервізії. Опірність (тривога) супервізованого. Основні фактори опору. Ігри супервізованих. Категорії ігор. Типи опору. Тривога. Стратегії роботи при використанні ігор супервізованими. Ефективні стратегії зворотного зв'язку для супервізованого. Паралельні процеси в супервізії. Трансференція. Контртрансференція. Двоспрямованість паралельних процесів у супервізії.

Тема 6. Супервізорські стилі, фокуси та форми. Основні стилі супервізора. Базові компоненти стилю: спосіб спілкування, орієнтація на завдання чи на процес, стиль навчання/викладання. Ефективні та неефективні стилі супервізії. Трагування фокусу супервізії сучасною психологічною наукою. Найважливіші моменти фокусування. Основні стадії фокусування. Класифікації фокусів у супервізії. Форми супервізії. Індивідуальна супервізія: очна та заочна. Моніторинг супервізії. Групова та колегіальна супервізія.

Тема 7. Супервізія роботи з дітьми. Роль супервізора та задачі супервізії. Інтерпретація в аналізі та «переклад» у супервізії. Супервізія та практичне втілення при роботі з дітьми: захист дитини.

	<p>Тема 8. Фактори супервізії. Загальні уявлення про фактори, що впливають на супервізорські відносини. Статичні фактори. Динамічні фактори. Найважливіші фактори ефективної супервізії. Другорядні (додаткові) аспекти супервізорських відносин. Гендерні фактори та міжкультурні фактори. Сфери розгляду й оцінки гендерних впливів. Питання для оцінки ролі гендера в конкретній роботі. Аспекти прояснення наявності міжкультурних розходжень. Супервізія осіб з пригноблених груп. Функціональне обмеження та інвалідність. Лесб'янки, геї та супервізія. Найбільш розповсюджені варіанти дискримінації в сексуальній орієнтації. Значення непригноблюючої/наснажуючої супервізії. Передумови, які збільшують якість проведення супервізії. Самопідготовка чи непригноблююче навчання супервізора та його чинники. Непригноблюючі супервізорські стосунки. Непригноблюючий підхід до змісту супервізії.</p> <p>Тема 9. Вплив супервізора на результат супервізії. Самооцінка молодого фахівця. Можливості його портфолію. Відеозаписи. Оцінка прогресу клієнта соціальної служби. Консультаційні записи. Питання для аналізу самооцінки, помилок у роботі, діагностики та оцінки. Функції супервізора щодо закінчення консультування (фактори, які впливають на результат консультування). Характеристика результату консультування (супервізійної сесії), основні напрямки оцінки. Рекомендації для роботи супервізора (щодо самооцінки, зворотного зв'язку, удосконалення) на різних рівнях його професійного розвитку. Якості супервізора. Адаптовані системи оцінок для супервізора незадовільної оцінки.</p>
Орієнтація (на кого розрахований курс)	для другого (магістерського) рівня вищої освіти здобувачі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»
Резюме викладача	Тунтуєва Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки
Інформація для підтримання зв'язку з викладачем	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, освітня програма «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія» можуть отримати, звернувшись безпосередньо до викладача, який проводить заняття, або з письмовим запитом на електронну пошту викладача за адресою: svitlana.tuntueva@gmail.com
Попередня підготовка	Знання з соціальної педагогіки та теорії соціальної роботи, педагогіки, психології, консультування, профілактики емоційного вигорання, технологій психотерапевтичної роботи.
Як навчатися?	<p>Вивчення курсу передбачає формування фахових компетентностей, які складають важливе підґрунтя професійної компетентності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота за освітньою програмою «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»</p> <p>Лекція передбачає взаємодію лектора зі здобувачами при розкритті системи уявлень щодо тих чи інших явищ, процесів, понять курсу, допомагає здобувачам осмислити проблему й дійти певного висновку, спонукає їх до цілеспрямованої практичної діяльності.</p> <p>Практичне заняття передбачає організацію викладачем детального розгляду здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань.</p>

	<p>Самостійна робота здійснюється як під час аудиторних, позааудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою освітнього компонента.</p> <p>Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, відбувається за процедурою визнання результатів навчання (http://surl.li/bihoc).</p>
<p>Навчальні матеріали</p>	<p style="text-align: center;">Базові:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архипова С., Гайдук Н., Ставкова С. Теорія і практика неперервної професійної підготовки соціальних працівників до супервізійної діяльності в Канаді : монографія. Черкаси : ЧНУ, 2019. 373 с. 2. Астремська І. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 396 с. 3. Волкова О.П. Психологічна супервізія: навч. посіб. Київ : Академія, 2019. 4. Запорожцева Ю. С. Стратегія супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. <i>Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах</i>. 2020. № 69. Т. 1. С.70–73. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-1.13 5. Максименко С.Д. Психологічна супервізія: навч. посіб. Київ : Кондор, 2020. 6. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб. / за ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с. 7. 8. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. <i>Педагогіка і психологія професійної освіти</i>. 2016. № 3. С. 178–190. 9. Хараджи, М. В., & Іващенко, А. І. (2022). Супервізія як метод професійного зростання психолога. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i>. Сер.: Психологія. 2022. №1. С. 23-26. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1 10. Cleveland, M., Warhurst, A., & Legood, A. (2019). Experiencing resilience through the eyes of early career social workers. <i>British Journal of Social Work</i>, 49(6), 1434-1451. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcz064 11. Scaife, J. (2019). <i>Supervision in Clinical Practice. A Practitioner's Guide</i>. London: Routledge. DOI: https://doi.org/10.4324/9781315544007 <p style="text-align: center;">Додаткові:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтервізія для психологів: простий та корисний посібник / Упоряд. О.Павлишина, Т. Руденко - Київ , 2019. 28 с. 2. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: навч. посіб. / заг. ред.: Л. Гридковець Т. З. Київ, 2018. 236 с. 3. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text 4. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / уклад. : Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В., Київ, 2018. 6 с. URL: https://nus.org.ua/news/mon-rozroblylo-polozhennya-pro-superviziyu/ 5. Miller, J., Lianekhammy, J., & Grise-Owens, E. (2018). Examining self-care among individuals employed in social work capacities: Implications for the profession. <i>Advances in Social Work</i>, 18(4), 1250-1266. https://doi.org/10.18060/22320 6. Mack, B. (2020). Social work supervision for stress and burnout: A

	<p>resiliency-focused self-care approach (Doctoral dissertation). URL: https://ir.stthomas.edu/ssw_docdiss/61/</p> <p>Інформаційні ресурси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua • Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/ • Міністерство освіти і науки України URL: https://mon.gov.ua/ua • Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/ • Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: http://www.psyua.com.ua/ • Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://libr.luguniv.edu.ua/ • Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/ • National Association of Social Workers. Social Work Practice. URL: https://www.naswnyc.org/page/420 		
Необхідне устаткування	Наявність мультимедійного обладнання, доступу до мережі Internet.		
Спільні / індивідуальні види навчальної діяльності	Лекція (оглядова/тематична; лекція-бесіда, лекція-візуалізація) Практичні заняття (презентація / дискусія / повідомлення / виконання завдань/ самостійна робота з джерелами інформації).		
Форми контролю	<p><i>Методи самоконтролю:</i> уміння самостійно оцінювати свої знання. <i>Поточний контроль</i> здійснюється за допомогою тестування; усного опитування; письмового контролю, контрольна модульна робота. <i>Підсумковий контроль</i> – екзамен. Підсумковий контроль є сумою оцінок, отриманих здобувачем за виконання практичних завдань, контрольних модульних робіт, завдань для самостійної роботи. Максимальна оцінка становить 100 балів. Мінімальна кількість балів для отримання екзамену – 50.</p>		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Вид діяльності	Критерії оцінювання	Бали
	Виконання практичних занять	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури.	0-40
	Виконання завдань для самостійної роботи	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер. Представлені вчасно для перевірки викладачем. Здобувач виконує два завдання на вибір із запропонованого переліку.	0-10
	Контрольна модульна робота	Представлено вірні й повні відповіді на тестові завдання модульного контролю. Здобувач виконує контрольну модульну роботу у формі тестування.	0-50
	Усього за курс		100
Критерії рейтингу Шкала оцінювання: національна та ECTS			

	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	Зараховано
	83-89	B	Добре	
	75-82	C		
	63-74	D	Задовільно	
	50-62	E		
	21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Формат і політика курсу	<p>У курсі «Супервізія в професійній діяльності» логічно об'єднані тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, контрольну модульну роботу у формі тестування, консультації, спрямовані на формування програмних результатів.</p> <p>Практичні заняття включають елементи опитування, тестування, бесід та обговорення, виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи.</p> <p>Здобувач і викладач несуть спільну відповідальність для досягнення мети курсу, поважають один одного, неупереджено ставляться до думок і позицій інших щодо тих чи інших питань курсу.</p> <p>Викладач консультує здобувача щодо роз'яснення змісту і особливостей виконання практичних завдань, завдань для самостійної роботи, питань, які були недостатньо зрозумілі під час вивчення курсу.</p>			
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	<p>У процесі роботи необхідно дотримуватися Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (http://surl.li/dizak), відповідних принципів академічної доброчесності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Письмові роботи, презентації мають бути авторськими, оригінальними. - Письмові роботи мають бути оформлені згідно встановлених правил, з урахуванням вимог до цитування, подання відповідних покликань. - Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. 			
Feedback курсу	Зворотній зв'язок здійснюється на основі чату, системи повідомлень на сторінці курсу на освітньому порталі ЛНУ імені Тараса Шевченка – Digital Office, за допомогою платформ Google Meet, Microsoft Teams.			